

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти**

28 грудня 2020 року № 164

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація: Вчителі основ здоров'я

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри природничо-математичної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 26 листопада 2020 р. № 09).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 28 грудня 2020 р. № 06) та введено в дію наказом ректора від 28 грудня 2020 р. № 164.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проєктною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проєктною групою у складі:

1. Харченко Н.Б, к.пед.н., доцент кафедри природничо-математичної освіти;
2. Позднякова Т.Є., ст. викладач кафедри природничо-математичної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Знання та вміння, пов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для самореалізації як у навчанні, так і житті. Актуальною тут є підготовка вчителя основ здоров'я до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми технологіями, методами та прийомами професійної діяльності, що дозволяють формувати оціночне ставлення здобувачів освіти до подій навколишнього світу. Вчитель основ здоров'я повинен навчити учнів застосовувати набуті знання й уміння для пояснення складових здоров'я методами командної роботи, надбань науки, розвитку ключових компетентностей, побудови моделі власного здоров'я.

Аналітико-дослідницькі навички вчителя є обов'язковою умовою формування його як педагогічного суб'єкта з новою парадигмою і методологією освіти. Важливим є завданням щодо формування особистості педагога, здатного навчатися впродовж життя. Посилюється орієнтація навчання на результат у формі ключових освітніх і життєвих компетентностей учнів, розвинених на основі сукупності знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації.

1.2. Цільова аудиторія

Учителі основ здоров'я закладів освіти різних типів і форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів основ здоров'я щодо реалізації завдань державних стандартів освіти відповідно до потреб споживачів освітніх послуг та запитів громадянського суспільства.

Виконання вчителями основ здоров'я вимог освітньої програми підвищення кваліфікації забезпечить наступні результати навчання:

знання основних засад реалізації компетентнісного підходу при викладанні шкільного курсу основ здоров'я;

обізнаність із новітніми науково обґрунтованими методиками створення освітньо-розвивального середовища;

здатність до проєктування сучасного уроку основ здоров'я;

здатність оперувати інформацією, критично оцінюючи її;

знання методів та прийомів організації командної роботи.

1.4. Професійні компетентності, які розвиваються упродовж підвищення кваліфікації:

професійно-педагогічна, інформаційна, комунікативна, медійна, предметна (фахова), соціальна.

Знаннєвий компонент	розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти; знання основних механізмів реалізації компетентнісної парадигми освіти;
---------------------	---

	утвердження способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні школярів.
Діяльнісний компонент	організація педагогічної діяльності на компетентнісних засадах; реалізація навчальних програм із використанням різноманітних технологій, методів та прийомів.
Ціннісний компонент	дитиноцентризм, цінність особистості учня; просування демократичних цінностей; рефлексія власної професійної практики.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вчителя в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну (зокрема, з використанням технологій дистанційного навчання) форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

**підвищення кваліфікації вчителів основ здоров'я
за напрямом «Розвиток професійних компетентностей»
заочною формою навчання (30 аудиторних годин)**

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1.				
Сучасні тенденції розвитку природничої освіти				
Тема 1.1. Екологічна грамотність і здорове життя як ключові компетентності природничих предметів	2			2
Тема 1.2. Основи домедичної допомоги як реалізація наскрізної змістової лінії «Здоров'я і безпека»		2		2

Тема 1.3. Уявлення та стереотипи про здоров'я та соціальне благополуччя сучасної людини		2		2
Усього годин за модулем	2	4		6
Модуль 2. Методика й організація освітнього процесу				
Тема 2.1. Методика впровадження технологій тренінгового навчання в шкільний курс основ здоров'я		2		2
Тема 2.2. Методи та прийоми організації командної роботи на уроках основ здоров'я		2		2
Тема 2.3. Методика викладання профілактичних програм в курсі «Основи здоров'я»		2		2
Тема 2.4. Розвиток критичного мислення на уроках основ здоров'я		2		2
Тема 2.5. Методики здійснення оцінювань з основ здоров'я	2			2
Усього годин за модулем	2	8		10
Модуль 3. Технологічна карта сучасного уроку				
Тема 3.1. Педагогічне проєктування елементів сучасного уроку основ здоров'я		2		2
Тема 3.2. Прийоми розвитку когнітивних умінь учнів при вивченні основ здоров'я		2		2
Тема 3.3. Візуалізація та структурування інформації на уроках основ здоров'я	2			2
Тема 3.4. Використання нестандартних завдань на уроках основ здоров'я		2		2
Тема 3.5. Формування вмінь роботи з інформацією в шкільному курсі основ здоров'я	2			2
Усього годин за модулем	4	6		10
Модуль 4. Варіативна складова				
Тема. Ефективні практики у навчанні здоровому способу життя				2
Тема. Адвокація в профілактичній роботі				2
Тема. Розвиток системного мислення учнів засобами інтеграції природничих знань				2
Модуль 5. Діагностичний				

Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	8	18	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Сучасні тенденції розвитку природничої освіти

Тема 1.1. Екологічна грамотність і здорове життя як ключові компетентності природничих предметів

Основні проблеми XXI століття щодо впливу людини на природу та природи на людину. Цілісність біо- та ноосфери. Збалансований розвиток як можливість подолання кризи у системі «людина – природа». Методи формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики, застосування знань у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності. Екологічні проекти.

Здоров'я як найбільша цінність. Хвороби і шкідливі звички: стереотипи суспільної думки про здоров'я людини. Методичні прийоми набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього.

Моделювання інтерактивної вправи з обраної тематики.

Тема 1.2. Основи домедичної допомоги як реалізація наскрізної змістової лінії «Здоров'я і безпека»

Законодавство України в галузі охорони здоров'я, екстреної медицини та домедичної допомоги, аналіз основних документів. Методичні рекомендації щодо надання домедичної допомоги немедичними працівниками, порядки дій.

Протокол BLS. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги. Домедична допомога у критичних для здоров'я людини ситуаціях. Ефективність реанімаційних заходів.

Огляд програми з основ здоров'я щодо особливостей вивчення домедичної допомоги у різних її розділах. Завдання наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» як акцент у створенні власного безпечного життєвого середовища.

Тема 1.3. Уявлення та стереотипи про здоров'я та соціальне благополуччя сучасної людини

Всесвітня організація охорони здоров'я про здоров'я людини. Холістична модель здоров'я. Фізичне та соціальне благополуччя. Ознаки психічного здоров'я та порушення психічної рівноваги. Динамічна лінійка рівнів здоров'я людини. Базова інформація про безпеку.

Роль етнічних стереотипів у формуванні моделі здоров'я людини. Стигма як соціальний стереотип. Біохакинг як спосіб життя. Дослідження соціальних стереотипів. ЗМІ у формуванні здорового способу життя.

Особливості вивчення життєвих компетентностей здорового способу життя та чинників впливу на здоров'я в різних класах курсу основ здоров'я.

Модуль 2.

Методика й організація освітнього процесу

Тема 2.1. Методика впровадження технологій тренінгового навчання в шкільний курс основ здоров'я

Поняття та особливості проведення тренінгу. Типова структура, мета та завдання тренінгу. Складові тренінгу. характеристика його етапів. Вправи на знайомство, очікування. Руханки, метафори. Особливості організації групової роботи. Правила групи. Способи об'єднання учнів у групи. Атрибути тренінгу.

Методика проведення і організація занять з основ здоров'я. Роль вчителя в проведенні тренінгів. Особливості та переваги тренінгових методик. Методика проведення інтерактивних вправ в шкільному курсі основ здоров'я. Методи і прийоми проведення рефлексії.

Тема 2.2. Методи та прийоми організації командної роботи на уроках основ здоров'я

Взаємодія між учителем та учнем, утвердження стилю довіри, співробітництва та співтворчості. Урахування індивідуальних психічних та інтелектуальних особливостей кожного учня, опора на прагнення учня самовиразитися і самореалізуватися. Висловлювання учнями власних думок, толерантність до поглядів інших під час спільної творчої діяльності. Розвиток комунікативних здібностей учнів у командній роботі.

Організація командної роботи на уроках основ здоров'я. Робота в парах та групах. Організація командної роботи для розв'язування дидактичних предметних завдань. Ігрова діяльність учнів. Значення та переваги спільної взаємодії учнів на уроках. Створення учнівських командних проєктів.

Тема 2.3. Методика викладання профілактичних програм в курсі «Основи здоров'я»

Значення освітніх програм профілактичної спрямованості. Мотивація до здорового і продуктивного життя. Формування у дітей поведінкових навичок, які дозволяють успішно вирішувати завдання профілактики захворювань. Методика розвитку життєвих навичок. Освіта на засадах життєвих навичок: знання, ставлення, навички. Принципи і теоретичні засади превентивної освіти.

Профілактика вживання психоактивних речовин, алкоголю. Профілактичні заходи щодо поширення ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та інфекцій, що передаються статевим шляхом. Здорові стосунки. Безпечна життєдіяльність. Попередження йододефіцитних захворювань. Підтримка фізичного здоров'я. Здоров'я, безпека і превентивна освіта.

Тема 2.4. Розвиток критичного мислення на уроках основ здоров'я

Актуальність розвитку критичного та креативного мислення особистості. Особливості навчання критичному мисленню. Стратегії розвитку критичного мислення. Робота з інформацією, розпізнавання прийомів маніпуляції. Інструменти, спрямовані на розвиток критичного мислення учасників

освітнього процесу. Методи і прийоми розвитку критичного та креативного мислення школярів на уроках основ здоров'я.

Виклик, осмислення та рефлексія як фази уроку розвитку критичного мислення. Основні етапи уроку критичного мислення. Розминка: створення ситуації успіху. Обґрунтування навчання через постановку мети уроку. Способи актуалізації опорних знань і вмій. Методи осмислення нового матеріалу: сприймання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка інформації. Рефлексія як важливий етап сучасного уроку основ здоров'я за технологією розвитку критичного мислення.

Тема 2.5. Методики здійснення оцінювань з основ здоров'я

Визначення мети (очікуваних результатів) уроку. Вибір критеріїв оцінювання результатів діяльності. Визначення мети оцінювання. Вибір конкретної стратегії та шкали оцінювання уроку.

Прийоми оцінювання учнів: тест, експрес-опитування, розширене опитування, контрольна вправа, творче завдання, спостереження, самооцінка.

Формувальне оцінювання як інтерактивний процес збору даних щодо успішності просування учня індивідуальною траєкторією учіння.

Загальні підходи до розроблення тестових завдань. Використання тестування у професійній діяльності вчителя основ здоров'я. Етапи конструювання педагогічних тестів, визначення мети тестування та добір змісту навчального матеріалу. Форми тестових завдань. Правила конструювання тестових завдань. Оцінювання та аналіз результатів. Методика проведення тестування на уроках основ здоров'я.

Модуль 3.

Технологічна карта сучасного уроку

Тема 3.1. Педагогічне проектування елементів сучасного уроку основ здоров'я

Моделювання, проектування та конструювання як загальні підходи до побудови сучасного уроку. Критерії ефективності та методичні особливості уроку основ здоров'я. Діяльнісний підхід. Традиційний та інноваційний підходи до побудови сучасного уроку. Методичні рекомендації проектування елементів сучасного уроку за методиками А.Гіна, О.Топузова, В.Шарко.

Передумови успішної діяльності учнів на уроці: мотивація. Конкретизація мети уроку та цілепокладання. Технологія постановки мети уроку. Дидактичні особливості представлення теми уроку й очікуваних навчальних результатів. З – Х – Д як форма структурування навчального заняття. Організація успішної взаємодії та командної роботи на уроці основ здоров'я засобами інтерактивних вправ. Особливості проведення рефлексії.

Підбір педагогічно доцільних методичних прийомів освітньої діяльності та педагогічне проектування уроку з обраної тематики.

Тема 3.2. Прийоми розвитку когнітивних умінь учнів при вивченні основ здоров'я

Когнітивна сфера особистості: увага, пам'ять, мислення. Рівні засвоєння інформації, етапи та психологічна структура формування загальнонавчальних (універсальних) умінь. Зміст операційного компоненту когнітивних умінь. Поетапне формування розумових дій за П.Гальперінім. Мисленнєві операції і таксономія навчальних цілей та результатів Б.Блума. ПАДагогічне колесо А.Каррінгтона як інтеграція цифровізації та дидактики.

Розробка завдань для уроків основ здоров'я на основі таксономії мислення. Типи завдань на формування основних понять. Когнітивні методи евристичного навчання. Фреймовий спосіб представлення знань у процесі викладання основ здоров'я. Ситуативні задачі як чинник розвитку мислення учнів, вироблення ціннісного ставлення.

Аналіз навчальних завдань з обраної тематики.

Тема 3.3. Візуалізація та структурування інформації на уроках основ здоров'я

Візуалізація як необхідний засіб унаочнення навчального матеріалу. Візуалізація навчальної інформації за допомогою ментальних карт. Мета та правила створення інтелект-карт за методикою Т.Бьюзена. Переваги використання ментальних карт у порівнянні з традиційними способами подання і запису інформації.

Структурування і візуалізація інформації за допомогою лепбуків. Створення та наповнення саморобної інтерактивної папки/зошита. Значення та перевага леп буків на уроках основ здоров'я.

Кроссенс як засіб візуалізації навчального матеріалу. Різновиди кроссенсів. Алгоритм їх складання та розшифрування. Особливості використання кроссенсів на різних етапах уроку основ здоров'я.

Тема 3.4. Використання нестандартних завдань на уроках основ здоров'я

Значення нестандартних завдань у розвитку мисленнєвих умінь і креативності учнів. Активізація пізнавальної діяльності учнів як важлива умова навчально-пізнавальної діяльності учнів. Принцип активності учнів в освітній діяльності, розвиток пізнавальних мотивів. Приклади дидактичних нестандартних завдань, доречних для використання на уроках основ здоров'я.

Методика створення та використання на уроках основ здоров'я різного типу нестандартних навчальних завдань: таблиці, структурно-логічні схеми, флеш-картки, ментальні карти, навчальні ребуси, інтерактивні завдання, кросворди, квести, інфографіка, QR-коди тощо. Завдання, що стимулюють мислення.

Тема 3.5. Формування вмінь роботи з інформацією в шкільному курсі основ здоров'я

Достовірність інформації. Академічна доброчесність та авторське право. Усвідомлене мислення, ухвалення обміркованих і незалежних рішень.

Критичне осмислення інформації, отриманої з різних джерел. Гнучкість власної позиції та неупередженість. Принципи аналізу інформації та її джерел. Формування навичок цитування, актуальність проблеми уникнення плагиату. Ефективність використання різних елементів візуальної комунікації на уроках основ здоров'я.

Дослідження інформації, отриманої із газет, журналів, телебачення. Робота з текстовою інформацією шкільному курсі основ здоров'я: обговорення і порівняння заголовків, аналіз змістового й ілюстративного наповнення.

Модуль 4. Варіативна складова

Тема. Ефективні практики у навчанні здоровому способу життя

Форми та методи залучення учасників освітнього процесу до партнерської взаємодії та активної співпраці. Вирішення спільних завдань та організаційні заходи для налагодження командної роботи. Прийоми розвитку особистості життєвими навичками через багаторазове вправління, групову взаємодію та комунікативність.

Організація вивчення навчального матеріалу методами проблемного навчання, вибір доцільних методичних прийомів на уроках основ здоров'я.

Проект як метод і технологія навчання основ здоров'я, етапи реалізації проекту. Функції вчителя у проєктній діяльності. Методика впровадження проєктної технології на уроках основ здоров'я через продуктивну діяльність.

Моделювання здоров'язбережувального проєкту та практики його вирішення командною діяльністю.

Тема. Адвокація в профілактичній роботі

Ключові поняття та інструменти адвокації. Способи просування ідей, що спрямовані на досягнення бажаних змін у поведінці та здоров'ї людини. Само-, кейс- та громадська адвокація. Ключові учасники адвокаційної кампанії. Методика SMART у адвокації здорового способу життя. Адвокаційна діяльність, активісти.

Дієвість профілактичних програм. Рівень поведінкових практик молоді щодо профілактики шкідливих звичок. Програми статевого виховання як адвокація. Свідомість суспільства та упередження щодо ефективності профілактичної роботи.

Моделювання рівнів детермінант поведінки молоді з актуальних питань здоров'я.

Тема. Розвиток системного мислення учнів засобами інтеграції природничих знань

Системне мислення як ключовий вектор освіти майбутнього.

Етапи розвитку системного мислення. Методичні прийоми розвитку екстравертності. Системність та кола уваги. Планування та підсумки як конкретизація системного мислення.

Прийоми формування системного мислення засобами інтеграції природничих знань. SWOT-аналіз як різновид системного мислення. Використання на уроках основ здоров'я прийомів розвитку системного мислення: кроссенс, фрейм, проєкт. Тести міжнародних моніторингових досліджень як приклад завдань інтегрованого характеру. Ситуативні завдання з основ здоров'я як чинник розвитку мислення учнів.

Аналіз навчальних завдань з обраної тематики.

Модуль 5. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вчителя основ здоров'я.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів основ здоров'я.